

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 645/2022-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Mgr. et Mgr. Michalom Bezákom, advokátom, Medveďová 20, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cpr 9/2012 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 CoPr 6/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cpr 9/2012 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cpr 9/2012 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **5 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **758,53 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. I. ÚS 645/2022–13 z 24. novembra 2022 ústavný súd prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia

svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cpr 9/2012 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 CoPr 6/2020 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Okrem vyslovenia porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní sťažovateľ žiadal prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov a súčasne sa domáhal priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a ostatného spisového materiálu je zrejmé, že žalobou z 8. marca 2012 sťažovateľ žaluje [REDAKOVANÉ], o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru z 5. januára 2012 [§ 68 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, pozn.], ako aj určenie, že jeho pracovný pomer naďalej trvá, a tiež žiada náhradu ušlej mzdy. Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľ uvádza, že prvé pojednávanie okresný súd uskutočnil 13. marca 2014, teda až po dvoch rokoch od podania žaloby, a následne vec prejednal na viacerých pojednávaniach s výsluchom svedkov. Ostatné pojednávanie uskutočnené 16. januára 2018 okresný súd odročil na 1. február 2018 na účel vyhlásenia rozsudku, tento termín však zrušil a meritórne vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 9 Cpr 9/2012-254 až 5. februára 2019, teda až po viac ako roku od pôvodne určeného termínu. Proti rozsudku okresného súdu podala žalovaná odvolanie, pričom okresnému súdu trvalo viac ako jeden rok, kým predložil súdny spis krajskému súdu. Krajský súd rozhodol o odvolaní žalovanej uznesením č. k. 5 CoPr 6/2020-305 z 29. októbra 2021 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Od vrátenia veci okresnému súdu nemá sťažovateľ vedomosť o tom, že by bol v napadnutom konaní uskutočnený čo i len jediný úkon smerujúci k rozhodnutiu veci.

2.1. Podľa sťažovateľa sa predmet sporu svojou právnou či faktickou zložitou neodlišuje od bežne prejednávaných pracovnoprávných sporov. Sťažovateľ v napadnutom konaní neurobil žiadne úkony alebo obštrukcie, ktoré by súdu znemožňovali alebo sťažovali vec prejednať a rozhodnúť. Zdôrazňuje, že napadnuté konanie trvá ku dňu podania ústavnej sťažnosti viac ako 10 rokov a predstavuje tak exemplárny prípad úplného popretia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, krajského súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

3. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že vec mu bola postúpená Okresným súdom Košice I 6. novembra 2012 ako súdu miestne príslušnému. Prvé pojednávanie nariadené na 13. marec 2014 bolo odročené pre neospravedlненú neprítomnosť sťažovateľa, ktorý sa ospravedlnil aj z pojednávania nariadeného na 10. jún 2014 a žiadal o vypočutie dožiadaným súdom. Výsluch sťažovateľa dožiadaným súdom Košice II sa uskutočnil 16. apríla 2015. Následne okresný súd pokračoval v konaní po zmene žalobného petitu,

o ktorej rozhodol uznesením z 21. júla 2015 pod č. k. 9Cpr/9/2012-149. Pojednávania nariadené na 2. február 2016, 31. marec 2016 a 21. jún 2016 boli odročované na účel doplnenia dokazovania, keď výsluch jednej svedkyne dožiadaným súdom Košice II nariadený na 21. jún 2016 sa neuskutočnil pre jej nezbavenie mlčanlivosti. Po vrátení spisu z dožiadaného súdu 22. septembra 2016 okresný súd pokračoval v konaní pojednávaním 16. januára 2018, ktoré bolo odročené na účel vyhlásenia rozsudku na 1. február 2018, avšak pre ochorenie sudkyne k nemu nedošlo a napokon bol prvý rozsudok vo veci vyhlásený až 5. februára 2019. Týmto rozsudkom okresný súd žalobe sťažovateľa vyhovel v časti určenia, že skončenie pracovného pomeru okamžitým zrušením je neplatné, priznal mu náhradu mzdy za dobu 12 mesiacov a vo zvyšnej časti uplatneného nároku žalobu zamietol, sťažovateľovi priznal i nárok na náhradu trov konania 100 %. Po podaní odvolania žalovaným 27. februára 2019 [a vykonaní úkonov podľa § 373 až § 375 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), pozn.] bol spis prvýkrát predložený na rozhodnutie krajskému súdu 10. mája 2019. Krajský súd 6. mája 2020 vrátil spis bez meritórneho vybavenia na odstránenie nedostatku v doručení odvolania právnomu zástupcovi sťažovateľa. Spis bol znova odoslaný krajskému súdu 30. júna 2020 a tento vo veci rozhodol 29. októbra 2021 uznesením č. k. 5CoPr/6/2020-305 tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu v napadnutých častiach zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení spisu z krajského súdu 17. decembra 2021 okresný súd nariadil 13. októbra 2022 pojednávanie na 15. december 2022 a následne na 11. máj 2023 na účel doplnenia dokazovania.

4. Podľa zákonnej sudkyne sú tvrdenia sťažovateľa obsiahnuté v jeho ústavnej sťažnosti neúplné, nepravdivé a hrubo skresľujúce realitu. Bola toho názoru, že okresný súd vo veci konal tak, ako mu to umožňuje enormný počet pridelených vecí a že ústavnému súdu je z jeho rozhodovacej činnosti iste známe, že Okresný súd Bratislava I je dlhodobo preťažený neprímeraným počtom vecí a personálne poddimenzovaný. Tiež zastávala názor, že samotný sťažovateľ prispel svojím správaním k dĺžke konania, a to jednak tým, že podal žalobu na nepríslušnom súde v Košiciach, ako aj tým, že sa opakovane nedostavil na nariadené pojednávania, ktoré museli byť z tohto dôvodu odročené. Spomenula i to, že pôvodný právny zástupca sťažovateľa bol v decembri 2022 vymenovaný za sudcu.

II.2. Vyjadrenie krajského súdu:

5. Krajský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti s poukazom na vyjadrenie sudcu spravodajcu poukázal na to, že vec napadla krajskému súdu 7. júla 2020 a rozhodnutá bola 29. októbra 2021, keď skoršiemu prejednávaniu a rozhodnutiu veci bránili vyhlásené režimové opatrenia COVID-19, mimoriadna situácia a núdzový stav, ako aj opakovaná práceneschopnosť a ošetrovanie členov rodiny, členov senátu, ktoré prácu v senáte a oboznámenie jednotlivých členov senátu so všetkými prejednávateľnými vecami výrazne obmedzovali a sťažovali.

II.3. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ vo svojej replike v podstate zopakoval dôvody ústavnej sťažnosti s tým, že enormný počet pridelených vecí na okresný súd, resp. jeho personálne poddimenzovanie, nemôže byť v Slovenskej republike (ako materiálnom právnom štáte) na ťarchu sťažovateľa, pretože je najmä vecou štátu zabezpečiť riadny chod výkonu všedného súdnictva, a tým aj riadnej realizácie práva

na súdnu a inú ochranu. Rovnako podľa sťažovateľa nemôže mať vplyv na dĺžku konania skutočnosť, že pôvodný právny zástupca sťažovateľa [REDACTED] (do 14. decembra 2022 advokát) bol vymenovaný za sudcu Okresného súdu Bratislava III.

II.4. K ústnemu pojednávaniu:

7. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

9. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlender proti Francúzsku z 27. 6. 2000, č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovensku zo 16. 12. 2003, č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

10. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie nie je právne ani skutkovo zložitá, keďže predmet sporu tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. V správaní sťažovateľa napriek podaniu žaloby na miestne nepríslušnom súde a použitiu dožiadania neboli zistené také skutočnosti, ktoré by výrazným spôsobom ovplyvnili dĺžku napadnutého konania.

11. Reflektujúc predmet sporu (bod 2 tohto nálezu, pozn.), je primárne nutné zdôrazniť, že ide o spor pracovnoprávny, ktorý sa i v zmysle judikatúry ESLP zaraďuje medzi tzv. privilegované typy konania a ktorý si nielen z hľadiska jeho významu pre sťažovateľa, ale i z objektívnych dôvodov zasluhuje zvýšenú pozornosť (osobitne od účinnosti nových procesných predpisov), pričom od 1. júla 2016 ide o spor s ochranou slabšej strany (§ 316 až § 323 CSP). Bez potreby podrobnej analýzy jednotlivých úkonov uskutočnených v napadnutom konaní je pre ústavný súd podstatné, že napadnuté konanie od dôjdenia veci okresnému súdu (6. novembra 2012, pozn.) trvá

viac ako desať rokov bez toho, aby v prejednávanej veci bolo právoplatne rozhodnuté, čo nie je z časového hľadiska akceptovateľné.

12. Z prehľadu procesných úkonov poskytnutých okresným súdom a overených obsahom súdneho spisu je zrejmé, že okresný súd pojednávania vo veci nariaďuje sporadicky, vždy so značným časovým odstupom a dokazovanie vo veci vedie nesústredene, čo je v rozpore s princípom procesnej ekonómie vyjadrenom v čl. 17 CSP. Čo sa týka obrany okresného súdu jeho zaťaženosťou (bod 4 tohto nálezu, pozn.), predmetné tvrdenie síce možno vnímať ako objektívne, na strane druhej ústavný súd dáva do pozornosti, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020, I. ÚS 608/2022).

13. V konklúzii predostretého ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa. S prihliadnutím na to, že napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

14. Vo vzťahu k postupu krajskému súdu a jeho odvolaciemu konaniu vo veci sťažovateľa ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел (bod 5 výroku tohto nálezu) najmä z dôvodu, že jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Ústavný súd tak poskytuje ochranu namietanému základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 342/08). Keďže v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva postupom krajského súdu a vec už ani nebola v jeho dispozičnej sfére, nebolo možné v tejto časti ústavnej sťažnosti vyhovieť. Tento právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (pozri rozsudok vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

14.1. Okrem toho postup krajského súdu ako súdu odvolacieho, hoci sa na prvý pohľad nemusí javiť ako optimálny, bol primeraný obvyklej dĺžke odvolacieho konania (neprekračujúcej dva roky) vzhľadom na jeho účel (preskúmanie rozhodnutia súdu prvej inštancie v medziach odvolacích dôvodov v celom rozsahu) a bol tiež do značnej miery poznačený pandemickou situáciou.

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu vrátane predmetu sporu (určovacia pracovnoprávna žaloba s náhradou mzdy), majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy

priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 5 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (body 3 a 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

16. Ústavný súd vychádzal z obsahu sťažnostného spisu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 251 a nasl. CSP) a sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 193,83 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur a za 1 úkon právnej služby vykonanej v roku 2023 (replika sťažovateľa) v sume 208,67 eur a režijný paušál v sume 12,52 eur, t. j. spolu 632,11 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov]. K uvedenej sume je potrebné pripočítať 20 % DPH, ktorej je právny zástupca sťažovateľa platiteľom, trovy konania tak predstavujú sumu celkom 758,53 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu